

Wat is de relatie van het Platform Oosterwold met de bewoners, de werkgroepen, de gemeente, de gebiedsorganisatie en andere partners?

Het ontstaan van het Platform Oosterwold

Het Platform Oosterwold is ontstaan nadat een groep bewoners/initiatiefnemers (voortaan bewoners) in afstemming met de toenmalige gebiedsregisseur een overleg had gestart met vertegenwoordigers van de gemeente en de gebiedsorganisatie (Team Oosterwold) over lopende knelpunten die in de ontwikkelpraktijk waren opgedoken. Onderwerpen waren onder meer vuilnis, geluidsbelasting op de gevels, archeologisch onderzoek, status kavelwegen, slagschaduw.

Er werd overeenstemming bereikt over het feit dat de betrokken bewoners geen formele vertegenwoordiging waren van de bewoners van Oosterwold en dat ook niet zouden worden. De bewoners voerden het overleg op persoonlijke titel en als groep. Er werd eveneens overeenstemming bereikt over de noodzaak om gezamenlijk een 'interactief leertraject' in te richten en uit te voeren.

Als organisatorisch principe werd gekozen voor een 'platform' waarvan alle bij Oosterwold betrokken partijen permanent of incidenteel deel zouden uitmaken om te borgen dat het een gezamenlijk proces zou zijn en blijven.

In het overleg werden tal van knelpunten behandeld om deze tot een oplossing te brengen of afspraken te maken die daartoe zouden leiden. Een aantal onderwerpen werden daarnaast in afzonderlijke overleggen met gespecialiseerde ambtenaren behandeld.

Nadat een blijvend commitment van de gemeente en de gebiedsorganisatie bij dit proces was gebleken en ook een bestuurlijk commitment werd uitgesproken, werd besloten het Platform Oosterwold (van en voor bewoners) op te richten en te presenteren (31 oktober 2019). Daarmee werd het (bewoners)platform een zelfstandige gesprekspartner voor de gemeente, de gebiedsorganisatie en andere Oosterwold-gremia.

Kerngroep

Het Platform bestaat uit een 'kerngroep', die borg staat voor continuïteit. De kerngroep staat open voor uitbreiding en in de afgelopen jaren zijn er mensen bij gekomen en gestopt. Dat laatste meestal omdat ze het te druk kregen met het ontwikkelen van hun kavel, de bouw van het huis e.d.

Als kerngroep zijn we meer dan een toevallige groep van bewoners, die zich op persoonlijke titel druk maken over zaken in Oosterwold. We trekken al ruim twee jaar samen op in het overleg met de gemeente, de gebiedsorganisatie en (sommigen) ook met het Waterschap. We hebben gezamenlijk ervaring opgebouwd in die overleggen, niet alleen wij als groep maar ook in een gezamenlijk proces met de gemeente en de gebiedsorganisatie. Ambtelijke en bestuurlijke organisaties zijn niet gewend om gebieden als Oosterwold samen met bewoners te ontwikkelen; dat vergt een intensief leerproces.

We hebben ook zaken bereikt

Voorbeelden daarvan zijn de volgende.

- Er is een mate van vertrouwen over en weer opgebouwd met de gemeente en de gebiedsorganisatie, die een open overleg mogelijk maakt met oog voor wederzijdse posities.
- We hebben samen met de gemeente en de gebiedsorganisatie een praktijk opgebouwd van overleg en samenwerking, zowel via het platform als via afzonderlijke werkgroepen. Die praktijk moet verder worden uitgebouwd.
- We hebben bereikt dat er bestuurlijk commitment is uitgesproken bij dat proces, ook al moet dat in de praktijk nog (verder) worden vertaald.
- We hebben relevante (technische) kennis, hebben die ontwikkeld of halen die bij bewoners, op tal van terreinen die we in diverse overleggen en samenwerkingen kunnen inzetten om te beoordelen of de dagelijkse praktijk of nieuwe ontwikkelingen goed (gaan) verlopen.
- Hoewel we die kennis inzetten, formuleren we vooral *waarden* vanuit het perspectief van bewoners. Tegenover de technische en bureaucratische aspecten zetten wij - als voorbeeld - bij waterzuivering de volgende waarden en wegingsfactoren voor besluitvorming:
 - Schone, gezonde omgeving (schoon water)
 - Behoud water in het gebied (voorkomen verdroging en ten behoeve van de stadslandbouw)
 - Kosten en juridische risico's bewoners
 - Ontzorgen versus moeite en individuele verantwoordelijkheid
 - Milieubewustzijn
 - Vrijheid van organisch ontwikkelen c.q. vrije kavelkeuze versus vastgelegde gebiedsindeling wegens rioolleidingen
 - Zeggenschap en collectieve verantwoordelijkheid bewoners

We voegen daar nog aandachtspunten aan toe:

- Innovatie; dynamische ontwikkeling die ruimte moet krijgen
- Gemeenschapszin
- Nieuwe (ontwikkel)initiatieven worden genomen in afstemming tussen platform, gemeente en de gebiedsorganisatie en daarbij wordt vastgesteld wie initiatiefnemer wordt. Voorbeelden:
 - webinar voorzieningen: platform,
 - pilot doorwaadbaarheid: gebiedsorganisatie,
 - onderwijs: gemeente.

De relatie Platform – bewoners: geen gekozen vertegenwoordigers

Bewoners (en initiatiefnemers) hebben individuele en collectieve belangen te behartigen. Zij geven daar meer of minder, langs diverse wegen en in velerlei vormen uiting aan. Dat kan door klagen of aan te kaarten (bijvoorbeeld via Facebook), door zelf of met medebewoners naar de gemeente te stappen of naar de gebiedsorganisatie (al dan niet in de vorm van een actiegroep of langer lopend overleg) of door in te gaan op uitnodigingen deel te nemen in werkgroepen.

Het platform c.q. de kerngroep is daarvan niet de representant en bezit – dus – ook niet het monopolie op het overleg en de samenwerking met de overheden en de gebiedsorganisatie.

Wij zijn geen gekozen vertegenwoordigers. Wij hebben geen inbreng en handelen niet namens bewoners, maar vanuit het perspectief van bewoners waarbij we verder kijken dan ons privé perspectief. De inbreng van dat bewonersperspectief krijgt meer reliëf en betekenis in interactie met onze overlegpartijen. Dat dwingt ons immers na te denken over dat perspectief en laat ons andere aspecten daarvan ontdekken. Belangrijk uitgangspunt daarbij dat de beleidsvorming en de ontwikkelpraktijk maximaal ruimte laat voor bewoners en dat ambtenaren en bestuurders niet terugvallen in geijkte procedures en opvattingen.

Wij handelen niet namens bewoners, maar vanuit het perspectief van bewoners

Vanuit het adagium 'bewoners maken Oosterwold' (binnen (grond)wettelijke kaders) ligt er een inspanningsverplichting bij bewoners om tot vormen van zelfbestuur en -beheer te komen, zowel in relatie tot de betrokken overheden en de gebiedsorganisatie als in onderlinge relatie van bewoners. Dat laatste gaat verder dan het optuigen van kavelwegverenigingen; het betreft ook de ontwikkeling van stadslandbouw, doorwaadbare zones c.q. wandelroutes e.d., diverse wijkvoorzieningen, enzovoorts.

Bewoners zullen zichzelf en elkaar daarin moeten opvoeden. Dat gebeurt het beste door actief met elkaar die praktijk te ontwikkelen. Dat levert niet alleen vaardigheden en inzicht op maar ook (zelf)vertrouwen.

Om die reden voert de gemeente een strategie van terughoudendheid. Maar dat betekent een precaire verhouding met bewoners, een verhouding waarin iedereen zoekende is.

Die verhouding en dat proces vraagt de volle aandacht van het Platform Oosterwold en dat moet voor een belangrijk deel onze agenda bepalen.

We spreken daar de overheden en de gebiedsorganisatie op aan en datzelfde doen we met bewoners. Het doel is om bewoners te inspireren en uit te nodigen deel uit te maken van het ontwikkelproces van Oosterwold. Dat doen we door ze te informeren over initiatieven en ontwikkelingen, goede voorbeelden van samenwerking en (mede)bestuur, en over diverse beleidsoverwegingen met betrekking tot Oosterwold (al dan niet voorzien van tegengeluid op basis van bewonersperspectief).

Niet het platform maar bewoners maken Oosterwold (samen met de overheden en de gebiedsorganisatie)!

Werkgroepen

In de afgelopen jaren zijn diverse werkgroepen (en soms een 'actiegroep') ontstaan. Aanvankelijk was dat op initiatief van een aantal bewoners, later ook door agendering via het platform of op initiatief van de gebiedsorganisatie en/of de gemeente. In alle gevallen betreft het een overleg – en steeds meer samenwerking – om knelpunten tot een oplossing te brengen of nieuwe ontwikkelingen in gang te zetten of vorm te geven. (Zie verder het afzonderlijke overzicht van lopende werkgroepen.)

Werkgroepen moeten worden beschouwd als zelfstandige initiatieven en vormen geen onderafdeling van het platform. Het voegt niets toe om in dergelijke organisatiestructuren te denken of handelen.

Werkgroepen worden – dus - niet aangestuurd door het platform; zij maken hun eigen agenda en besluiten. Werkgroepen zijn onderwerp- en taakgericht. Vanuit het Platform volgen we de werkgroepen, bewaken (mede) de voortgang en kijken ook naar de relatie met het terrein van andere werkgroepen. Als bijvoorbeeld een werkgroep bezig is met een basisschool en een andere werkgroep met het ontwikkelen van een buurthuis/wijkgebouw, dan wijzen we op de mogelijke samenhang van beide initiatieven. De synergie van beide initiatieven kan mogelijk een beter resultaat opleveren.

Al deze werkgroepen maken een essentieel deel uit van de ontwikkeling van Oosterwold, en niet in de laatste plaats van de gedeelde verantwoordelijkheid van bewoners voor dat proces, en de ontwikkeling van coöperatief bestuur en beheer. De waarde van het Platform Oosterwold (en de kerngroep) ligt voornamelijk in het bevorderen en bewaken van dat proces.

De relatie met de overheden en de gebiedsorganisatie

Een belangrijke pijler onder het gedachtegoed van 'organisch ontwikkelen' is dat bewoners Oosterwold maken, letterlijk en figuurlijk. In werkelijkheid ligt dat veel genuanceerder. Bijzonder in Oosterwold is dat een groot deel van de publieke ruimte, zoals het openbaar groen en de wegen en watergangen, in handen is van bewoners. In plaats van een gemeentelijk riool zijn bewoners zelf verantwoordelijk voor hun waterzuivering met een eigen of collectief systeem. Maar tegelijk is de gemeente wettelijk verantwoordelijk voor de waterzuivering en het Waterschap voor veilig en schoon oppervlaktewater. Met andere woorden, de betrokken overheden hebben wettelijke plichten en verantwoordelijkheden, die niet zomaar bij bewoners kunnen worden neergelegd. Met betrekking tot bijvoorbeeld waterzuivering is in de praktijk gekozen voor een gedelegeerde verantwoordelijkheid, maar blijft de gemeente eindverantwoordelijk.

Dat betekent dat er een praktijk moet worden ontwikkeld van gedeelde verantwoordelijkheid tussen bewoners en de overheden en van medebestuur door bewoners. En dat is een partijtje moeilijk, want ambtelijke en bestuurlijke organisaties zijn niet gewend hun positie te delen met bewoners en omgekeerd zijn bewoners niet gewend om onderling, collectief en samen met de overheden zaken te ontwikkelen en beheren. Ook de wettelijke en bestuurlijke (on)mogelijkheden zijn daarbij nog een belangrijk punt van aandacht.

Dat is het grote verhaal van het bestuurlijke en stedenbouwkundige experiment Oosterwold.

De kerngroep van Platform Oosterwold heeft zich ten doel gesteld bij te dragen aan deze ontwikkeling.

Dat is niet alleen van belang voor de ontwikkeling van Oosterwold maar het grijpt ook vooruit naar de Omgevingswet, die over een paar jaar van kracht is. Volgens de Omgevingswet moet er straks veel meer integraal naar de gehele omgeving worden gekeken en spelen bewoners een grotere rol. En dat zijn precies de twee elementen waar we ons als Platform Oosterwold op richten.

Daar spreken we de overheden en de gebiedsorganisatie voortdurend op aan, maar ook bewoners willen we aanspreken en uitdagen om hier steeds meer bij betrokken te raken. Dat laatste hoeft niet altijd op bestuurlijk niveau. Veel kunnen bewoners

onderling regelen of op zijn minst initiëren. Daarnaast kunnen ze via werkgroepen samen met bijvoorbeeld de gemeente en de gebiedsorganisatie voorzieningen tot stand brengen, mede beleid ontwikkelen en toetsen, beheerplannen opstellen, enzovoorts.

Als kernteam van het Platform hebben we maandelijks overleg met vertegenwoordigers van de gemeente en het gebiedsteam, periodiek met de gebiedsregisseur en op agendabasis met het Bestuurlijk Overleg Oosterwold. Het (steeds meer) betrekken van bewoners is daarbij een voortdurend aandachtspunt maar ook de praktische uitwerking daarvan. Dat kan door signalen van bewoners door te geleiden naar ambtenaren en bestuurders, en zo bewoners indirect een stem te geven. Dat kan door bewoners uit te nodigen (of uit te dagen) actief te worden in kort- of langlopende werkgroepen met de gemeente en/of de gebiedsorganisatie. Dat kan door kavelwegverenigingen te betrekken, zoals bij het besluit om kavelwegen tot 30km-wegen te maken. Dat kan ook door letterlijk alle bewoners in een bepaald gebied te betrekken bij besluiten en beheer, zoals bij de aanpak van de doorwaadbare zones.

Waar we verre van willen blijven is onszelf als kernteam voortdurend tussen de bewoners en de overheden te plaatsen. In dat opzicht hebben we vooral een intermediaire en een aanjagende rol. Zie verder het aparte document 'Wat is het Platform Oosterwold', waarin de verschillende rollen zijn beschreven.

Platform Oosterwold, September 2020